

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

**БОЯРЧУК А.В., ВИКЛАДАЧ,
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ**

В статті проаналізовані теоретичні підходи трансформації зайнятості населення. А також виявлені шляхи створення надійного фундаменту зростання добробуту громадян, стимулювання швидкого економічного зростання, підвищення продуктивності праці та створення умов для зростання реальних доходів населення і його зайнятості.

In article the analysis theoretical approaches of transformation employment the population is made. And also ways of creation the reliable base of growth incomes citizens, stimulations fast economic growth, increase labour productivity and creation conditions for growth real incomes the population and its employment are found.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Дослідження трансформації зайнятості населення в сучасних умовах є дуже важливою науково-практичною задачею. Питання трансформації зайнятості досить активно досліджується, але поки що важко виявити характер змін зайнятості від характеру змін суспільства та правильно відобразити роль різних суб'єктів зайнятості. Тому оцінка трансформаційних тенденцій розвитку зайнятості населення враховує специфіку певних виробництв та диктує необхідність здійснення досліджень в цьому напрямку. Оскільки одним з важливих факторів, які сприяють успішному розвитку, як конкретного регіону так і країни в цілому є зайнятість населення, яка забезпечує високий рівень доходу, розвиток людського потенціалу та якісне відтворення трудових ресурсів. Тому соціально-економічні перспективи нашої країни в значній мірі детерміновані поняттям трансформаційних тенденцій зайнятості, які сприяють сучасному розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Становлення ринку праці в Україні як підсистеми ринкової економіки відбувається під впливом загальних закономірностей її розвитку на етапі трансформацій і специфічних внутрішніх законів. Дослідженню цих

питань присвячені роботи таких українських вчених, як: О.В. Бондаря [1], Д.П.Богині[2], Е.М.Лібанової [3], В.В. Онікієнка [4], Т.А. Писаревської [5],А.М. Колота [6], Криклія [7] та інших.

Особливо слід відмітити наукові праці знаменитих зарубіжних вчених: Г.Беккера, Дж.К.Гелбрейта, Л.Ерхарда, Дж.М. Кейнса, А.Маршалла, Д.Рікардо, П.Самуельсона, А.Сміта, Ф. Махлупа, Г.Стендінга, І.Фішера, Л. Туроу, Дж. Кендрика, Я.Мінсера і Е.Хата.

Формулювання цілей статті. Зайнятість населення України має суттєві зміни, які пов'язані з кризою демографічних процесів, деформацією соціально-трудова відносин, зростанням трудової міграції, поглибленням диференціації доходів. В основному негативні тенденції трансформації зайнятості проявляються серед населення у якого менше можливостей для працевлаштування, що пов'язано з «вужкістю» ринку праці окремих регіонів країни. В цих умовах однією з стратегічних цілей соціальної політики зайнятості є створення нових робочих місць, які б оптимально співвідносились з професійними характеристиками та запитами суспільства. Тому саме розвиток зайнятості населення країни може сприяти виявленню тенденцій трансформації зайнятості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Трансформацію зайнятості населення, слід розглядати як соціально-економічний процес, який знаходить своє відображення в якісних і кількісних змінах параметрів зайнятості населення, а саме:

- зміни структури;
- співвідношення різних сфер і форм зайнятості;
- появою нових форм зайнятості;
- зміни інтересів і цінностей зайнятого населення.

У процесі переходу нашого суспільства від командно-адміністративної до соціально орієнтованої ринкової економіки повинна відбуватися докорінна трансформація зайнятості. Дуже важливо, щоб ця трансформація відбувалася в напрямку забезпечення громадянам можливостей повної, раціональної, вільно обраної зайнятості.

Трансформація зайнятості проходить в декілька етапів:

1. Етап безпосередньої трансформації.
2. Етап інтерформації.
3. Етап інтоформації.
4. Етап посттрансформаційний.

В процесі трансформації для встановлення балансу на ринку праці необхідно: активізувати роботу з працевлаштування безробітних за допомогою гнучких форм зайнятості із залученням міжрегіонального банку трудових вакансій; активніше залучати роботодавців до фінансування цільової підготовки (перепідготовки) працівників дефіцитних професій; розвивати технологію самостійного інтернет - пошуку зайнятості.

Хотілося б відмітити найбільш чуттєві до трансформації зайнятості суб'єкти соціально – трудових відносин – це молодь і працездатні люди пенсійного віку. Тому з метою сприяння молодіжній зайнятості в цих умовах необхідно:

- удосконалити роботу з професійної орієнтації;
- відродити практику наставництва;
- активізувати взаємодію навчальних закладів з працедавцями.

Також пріоритетним завданням повинно стати створення умов для підготовки якісних трудових ресурсів, що володіють необхідними характеристиками та відповідають інтересам розвитку конкретного регіону країни.

Як уже відмічалось, слід передбачити розширення політики зайнятості за рахунок включення в неї питань регулювання зайнятості громадян пенсійного віку. У зв'язку з цим необхідно виконати такі заходи:

- введення преференцій, що спонукають роботодавців і працівників пенсійного віку до продовження соціально-трудоких відносин;
- удосконалення законодавства щодо трудової зайнятості громадян похилого віку;
- спонукання роботодавців до перепідготовки літніх працівників та отримання ними нових спеціальностей;
- формування інформаційної бази про чисельність зайнятих працівників літнього віку.

Ці рекомендації дозволять знизити коефіцієнт навантаження на одного працюючого і використати потенціал громадян пенсійного віку для вирішення проблеми дефіциту трудових ресурсів.

Державна соціально-економічна політика, виходячи зі стратегічних пріоритетів України, має бути спрямована на формування та ефективне використання людського капіталу, а цього можна досягти шляхом вивчення груп чинників, що впливають на трансформацію зайнятості (табл.).

Групи чинники, що впливають на трансформацію зайнятості

Групи чинників та їх зміст	Позитивний вплив	Негативний вплив	Суперечливий вплив
<i>Державного регулювання</i>			
Сприятливий економічний клімат	+		
Економічне зростання	+		
Державний протекціонізм на ринку праці	+		
Послаблення податкового тиску	+		
Інвестування в людський капітал	+		
Детінізація економіки	+	+	+
Посилення соціальних гарантій	+		
<i>Науково-технічного прогресу</i>			
Зростання значення людського капіталу	+		
Зростання попиту на інтелектуальну працю	+		
Нові технологічні процеси	+	+	+
Нестандартні форми зайнятості	+	+	+
Зростання вимог до кваліфікації робітників	+	+	+
<i>Глобалізації</i>			
Поглиблення міжнародного поділу праці	+	+	+
Посилення конкуренції	+	+	+
Посилення позицій висококваліфікованих працівників	+		
Інтелектуальна міграція	+	+	+
<i>Структурної трансформації</i>			
Диверсифікація видів форм зайнятості	+		
Збільшення зайнятості у сфері інтелектуальних послуг	+		
Підвищення мобільності зайнятості	+	+	+
Покращення освітньо-кваліфікаційної структури зайнятих	+		

В силу зниження зайнятості в галузях, які потребують висококваліфікованої праці, відбувається погіршення структури робочих місць і зниження людського потенціалу. В цьому випадку потрібно створювати нові робочі місця. При цьому важливо домагатися оптимального співвідношення нових робочих місць з професійними характеристиками і запитами тих членів суспільства, які їх потребують. Стратегічним завданням політики зайнятості сучасності має стати завдання забезпечення працездатної частини населення робочими місцями з можливостями розвивати і реалізувати їх творчий потенціал та отримувати гідну оцінку своєї праці. Оскільки людський

капітал має спільні компоненти з якістю персоналу та якістю робочої сили, проте відрізняється здатністю забезпечувати зиски його власникам.

Політика зайнятості на державному рівні є визначальною і тому повинна мати комплексний характер та спрямовуватися на досягнення поставлених перспективних цілей в цій сфері, а саме забезпечення повної і раціональної зайнятості, як необхідної передумови не лише реалізації права громадян на працю та досягнення високого рівня життя населення, але й загального соціально-економічного прогресу в країні.

Висновки. Найважливішими напрямками соціально-економічної політики держави, щодо трансформації зайнятості населення повинні стати:

- сприяння самозайнятості населення, зайнятості молоді та вивільнених працівників;
- розвиток системи інформування роботодавців та населення щодо ситуації на ринку праці;
- створення нових форм зайнятості населення, надання інтелектуальних послуг, інвестування в людський капітал;
- інституціоналізація соціального партнерства.

При цьому потрібна зміна методології розвитку зайнятості за рахунок регулярних соціологічних обстежень населення з питань трансформації зайнятості із залученням роботодавців, освітніх установ, а також врахуванням міграційних потоків. В результаті такого управління зайнятостю відбудеться включення населення в процес розробки стратегії розвитку країни, що сприятиме формуванню спільності, солідарності, консолідації зусиль всієї спільноти з державними органами влади в процесі вдосконалення державної системи зайнятості.

Література.

1. Бондар О.В. Методологічні та концептуальні основи трансформації економіки України на шляху інноваційного розвитку / О.В. Бондар // Інноваційна економіка. – 2010. – №5. – С. 13-19.
2. Богиня Д.П., Грішнова О.А. Основи економіки праці: – 2-е вид., стереотип / За заг. ред. Богині Д.П. – Київ: Знання-Прес, 2001. – 313 с.
3. Лібанова Е.М. Ринок праці: Навч. Посібник / За заг. ред. Е.М. Лібанової.– К.: Центр навчальної літератури. – 2003. – 224с.
4. Онікієнко В.В. Зайнятість і ринок праці. Навчальний посібник/За заг. ред. В.В. Онікієнко. - К.: НЦЗРТ. -2008- 135 с.

5. Писаревська Т.А. Інформаційні системи і технології в управлінні трудовими ресурсами: Навчальний посібник: Навчальне видання: –2-е вид., перероб. і доп./ За заг. ред. Т.А. Писаревської. – К.: КНЕУ.-2000.– 279с.

6. Колот А.М. Соціально-трудові відносини: теорія і практика регулювання: Монографія /А.М. Колот — К.: КНЕУ.-2004. — 230 с.

7. Криклій А.С. Формування трудового потенціалу в умовах трансформаційної економіки: Автореферат дис. д-ра екон. наук / А.С. Криклій .-К.: КНЕУ.- 2005. - 32 с.

УДК 631.15.2

ТЕНДЕНЦІЇ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

**ВАСЮРЕНКО А.В., АСПИРАНТ*,
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМ. П.ВАСИЛЕНКА**

У статті проведено аналіз тенденцій відтворення основного капіталу в сільськогосподарських Харківської області та викладено його результати.

The analysis of the economic reproduction of Kharkiv oblast agricultural enterprises' fixed assets has been conducted. The results of the analysis are presented.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Процес відтворення є необхідною умовою функціонування капіталу в системі економічних відносин. Тип процесу відтворення основного капіталу характеризує рівень ефективності та соціально-економічного розвитку сільськогосподарського підприємства. Метою відтворювального процесу основного капіталу є досягнення його максимально ефективного використання при мінімальних витратах на утримання та обслуговування. Тому забезпечення методичних підходів на етапі формування та експлуатації основного капіталу є основою стратегічного управління процесом відтворення основного капіталу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В розробку теорії та методології підвищення ефективності відтворення і використання основного капіталу значний внесок зробили А. Сміт, Д. Рікардо, К. Маркс, А. Маршалл та інші вчені.

* Науковий керівник – Литвинов А.І., к. е. н., доцент